

Zápis z 30. zasedání Výboru pro socio-ekonomický rozvoj RVUR

29. dubna 2019, 14:00 – 16:00, Úřad vlády, místnost č. 201

Přítomni: Brázová Věra-Karin (MMR), Dvouletý Ondřej (VŠE), Fiala Jan (ÚV), Frühauf Ladislav (České priority), Hájek Miroslav (ČZU), Haken Roman (Zel. kruh), Hampl Otakar (MZe), Havrda Marek (České priority), Hronza Martin (MPO), Chmelař Aleš (MZV), Jacina Viktor (MF), Kadlčáková Narcisa (ÚV), Kleňha Jan (České priority), Klusák Václav (ÚV), Kostecký Tomáš (SOÚ AV ČR), Kváča Vladimír (Česká evaluační společnost), Mačejová Soňa (ÚV), Maděra Milan (ÚV), Mareš Jan (MŽP), Marková-Volejníčková Romana (SOÚ AV ČR), Mundil Artur (ÚV), Paličková Lucie (MV), Pělucha Martin (VŠE), Růt Štěpán (ÚV), Seifert Lukáš (MŠMT), Simonová Jana (UNFPA), Sobotka Věroslav (AMSP), Štípek Vladimír (SP ČR), Sulík Pavel (MPSV), Volčík Stanislav (ÚV), Žůrek Jan (CBCSD)

Program:

- 1) Zahájení a schválení programu
- 2) Genderové nerovnosti v odměňování (výzkum Sociolog. ústavu AV ČR)
- 3) Podpora začínajících podnikatelů, MSP a start-upů (analýza SP ČR)
- 4) Představení nevládního projektu České priority
- 5) Informace o činnosti PS pro spolupráci analytických útvarů
- 6) Zhodnocení 15 let členství ČR v EU (prezentace)
- 7) Různé
- 8) Závěr

Bod programu 1) Zahájení a schválení programu

V. Klusák (ÚV) jako tajemník výboru přivítal účastníky zasedání, omluvil stísněné prostory dané omezenou dostupností zasedacích místností v době jednání vlády a omluvil zpoždění předsedy výboru Aleše Chmelaře, který se právě účastnil jednání vlády. Dále představil návrh programu. Po schválení programu jednání výborem dal slovo Romaně Markové-Volejníčkové ze SOÚ AV ČR, aby představila výzkum „Genderové nerovnosti v odměňování: problém nás všech“.

Bod programu 2) Genderové nerovnosti v odměňování (výzkum SOÚ AV ČR)

R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) představila výzkum v rámci projektu *Jak na rovné odměňování?* Úvodem shrnula situaci v ČR v kontextu nerovného odměňování. Rozdíl v průměrné mzdě mužů a žen v ČR je 22 %. V ČR se nerovnosti uvnitř pracovišť udržují na konstantní úrovni, ale nerovnosti mezi pracovišti výrazně narůstají. Genderové nerovnosti v odměňování (GPG) přetrvávají i navzdory vhodné antidiskriminační legislativě i faktu, že ženy mají v ČR vyšší vzdělání než muži. Nerovné odměňování je komplexní fenomén, má řadu příčin i důsledků a vyžaduje řešení na několika úrovních (stát, zaměstnavatelé, jednotlivci).

Cílem studie bylo zkoumat GPG v odměňování z perspektivy různých aktérů a akterek. Součástí studie byl reprezentativní výzkum veřejného mínění, expertní rozhovory s policy-makers a hloubkové rozhovory se zaměstnanci v různých oblastech a pozicích. V obecné rovině bylo cílem analýza udržování a reprodukce nerovností v odměňování na různých úrovních. Z kvantitativního průzkumu vyplynulo, že 69 % respondentů považuje GPG za vážný problém. Příčinami GPG jsou dle české veřejnosti především: mateřství, nevhodné podmínky WLB a koncentrace žen v hůře placených profesích. Z expertních rozhovorů a kvalitativních sond vyplynula následující zjištění: (ne)vymáhání Antidiskriminačního zákona a nevyužívání existující legislativy, (ne)transparence systémů odměňování, kultura genderové nerovnosti a podhodnocení ženské práce. Na závěr R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) představila vybraná doporučení pro zmírnění GPG. Podrobněji viz příložená prezentace.

J. Mareš (MŽP) poukázal na to, že při pohovorech ve veřejné správě padají sice dotazy na výši očekávané mzdy, je však třeba si uvědomit, že vedle platových tabulek a tarifů je zde i nenároková složka (tj. osobní ohodnocení), která může tvořit až 50 % platu. Ta otázka na očekávanou výši mzdy je sice kladena, ale mnohdy ne z důvodu diskriminace, ale z důvodu potřeby znát představu uchazečů o výši platu. Jinými slovy jsou zde platové tabulky, ale díky osobnímu ohodnocení je hrací pole pro výši platu poměrně široké. Nejedná se o jasně stanovenou sumu a u vyšších platových tříd lze o platu poměrně dost vyjednávat.

R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) poděkovala za podnět a v této souvislosti uvedla, že z analýzy vyplynulo, že i v rámci státní správy činí rozdíly v platech mezi muži a ženami na stejných pozicích 5 %. Rozdíl je menší než v soukromé sféře, ale existuje, a je způsoben právě netarifními složkami platu.

Jana Simonová (UNFPA) se dotázala v souvislosti s údajem o rozdílu (22 %) v mzdách/platech mezi muži a ženami, zda jsou konkrétní čísla jen pro veřejnou správu.

R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) Odpověděla, že tato data ve studii jsou a zmínila, že veřejná správa je na tom obecně lépe než soukromá.

V. Kváča (Česká evaluační společnost) zmínil, že řada uvedených doporučení míří přímočaře na otázku platu, ale platové vyrovnání je často efektem jevu, který na problém jde trochu oklikou. Příkladem je belgická agentura pro sociální začleňování, která masivně podpořila home office. Důsledkem bylo, že agentura získala řadu ocenění za genderovou rovnost, protože díky tomu se mohly ženy do práce lépe a více zapojit.

J. Žůrek (CBCSD) se v souvislosti s relativně dlouhou mateřskou dovolenou v ČR dotázal, zda nejde o důležitý aspekt, či zda by při zkrácení mateřské (jakkoliv je to kontroverzní krok) nedošlo k pozitivnímu efektu v otázce genderové rovnosti.

R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) podotkla, že z dostupných dat to nelze přímo a jednoznačně vyčíst.

Jana Simonová (UNFPA) poukázala na to, že jde o širší problém. Nejde totiž pouze o mzdy a platy, ale je třeba se zamyslet nad postavením žen ve společnosti. Na místě je zabývat se podmínkami, které mají rodiče pro výchovu dětí. Mimo jiné je to otázkou (flexibilní) pracovní doby. Vzniká někde pro-rodinná politika, která by znamenala nejen rovné platové podmínky, ale i rovné životní šance pro muže a ženy?

R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) uvedla, že ze strany MPSV je vidět snaha. Například nová Koncepce rodinné politiky znamenala velký pokrok.

O. Hampel (MZe) zmínil, že flexibilní práce a práce z domova je nejen vstřícný krok k rodinám, ale může nám to pomoci řešit i problémy v dopravě či problémy s emisemi CO₂. Aspekty těchto opatření jsou širší – ekonomické i environmentální.

M. Pělucha (VŠE) vznesl dotaz, v rámci kterých profesí vyšly zmíněné rozdíly nejvyšší.

R. Marková-Volejníčková (SOÚ AV ČR) dodala, že data ve studii jsou. Tradičně největší GPG je například v pojišťovnictví.

A. Chmelař (MZV) poukázal na to, že GPG má více komponent. Jednak vertikální rovinu, která souvisí s tím, že ženy nejsou v průměru ve stejných postaveních jako muži ve stejných oborech. V horizontální rovině jsou rozdíly mezi sektory. A je tu i třetí složka, která je čistě diskriminační. Všechny komponenty si vyžadují pozornost.

Bod 3) Podpora začínajících podnikatelů, MSP a start-upů (analýza SP ČR)

V. Štípek (SP ČR) představil materiál *Nástroje k podpoře začínajících podnikatelů, MSP a start-upů*. SP ČR si dělal interní průzkum, co stát z hlediska podpory VaV nabízí MSP, začínajícím podnikatelům a start-upům. Tyto skupiny se vyznačují malými administrativními kapacitami. Spektrum a škála podpory je velmi široká, což však má dopad na přehlednost a efektivitu podpory. Žádná platforma, web, ani instituce není komplexní. Žádná platforma nenabízí podporu ve všech rovinách. Různé instituce také nabízí podporu v různých fázích životního cyklu podniku. V rámci podpory podnikatelů je také patrný deficit právních služeb. Díky velkému množství projektů na sebe projekty mnohdy nenavazují a bylo by na místě, kdyby existoval koordinační orgán. Instituce také dostatečně nezohledňují, že start-upy mají často zahraniční rozměr. Jen málo programů to reflektuje.

Z hlediska financování je také problém nerozvinutý kapitálový trh v ČR, podnikatelé téměř výlučně využívají úvěry z bank.

Pro začínající podnikatele je problém i přístup Finanční správy, která by mohla mít více poradenský přístup.

Potenciál zlepšit situaci MSP, začínajících podnikatelů a start-upů by měl koordinační orgán (např. MPO), který by systematicky pracoval na odstranění bariér. Role koordinátora v celém sektoru podpory zmíněných skupin je klíčová. Podrobněji viz příložená prezentace.

O. Dvoutělý (VŠE) vyjádřil souhlas s nejednoznačností a roztříštěností podpory podnikání v ČR a zmínil, že je zapotřebí ocenit všechny koordinační aktivity.

M. Hronza (MPO) dodal, že MPO si je vědomo, že sjednocení nástrojů je potřebné. Směřuje k tomu např. slučování CzeCTradu a CzechInvestu. Jsou zde i další extensivní návrhy. Běží program „Country For the Future“.

A. Chmelař (MZV) uvedl, že v cílené podpoře MSP má ČR poměrně velké mezery oproti jiným státům. Máme velký podíl mikropodniků a velkých firem, ale MSP může být v mnoha případech efektivnější. MSP plní stejné úkoly jako velké podniky, přitom nemají úspory z rozsahu.

Bod 4) Představení nevládního projektu České priority

L. Frühauf (České priority) úvodem prezentace podotkl, že podobně jako ostatní vidí *České priority* problémy v ČR na mnoha frontách. Stejně tak si jsou představitelé této platformy vědomi odklonu rozhodování na základě faktů. Způsob rozhodování na nejvyšších úrovních není zcela ideální. Zároveň *České priority* vnímají absenci jednotného hlasu zvenčí. Role projektu je v zásadě dvojitá: externí nezávislé analýzy a podpora interních analytických kapacit v rámci analytických útvarů na ministerstvech.

V první rovině je cílem: identifikovat kritická témata, poskytovat nezávislé analýzy a navrhnout opatření, zajišťovat prosazení zvolených opatření a asistovat při jejich implementaci.

Z hlediska metodologie vycházejí *České priority* z konceptu evidence-based policy, konkrétně používají metodu CBA (Cost-Benefit Analysis/Analýza nákladů a přínosů).

Cílem Českých priorit je tedy vybudovat „údernou jednotku“ s unikátními analytickými, advokačními a implementačními kompetencemi, propojující úředníky, vědce, odbornou i laickou veřejnost s cílem vytvářet smysluplná doporučení a zároveň je prosadit a pomoci implementovat.

L. Seifert (MŠMT) navrhl možnost setkání, jelikož obnovují rezortní výzkum a jeho kapacity.

N. Kadlčáková (ÚV) se zúčastnila v RO semináře, kde je zajímavý projekt obdobného charakteru.

R. Haken (Zel. kruh) vznesl 3 dotazy: očekávání od tohoto výboru, komu všemu by projekt měl sloužit a jak bude probíhat výběr témat.

L. Frühauf (České priority) odpověděl, že očekávají navázání spolupráce a reflexe dosavadní práce. V obecné rovině má projekt sloužit celé české společnosti. Cílem je zlepšení životní úrovně v ČR. Témata jsou vybírána dle uvedených kritérií a také použitelností metody CBA.

J. Mareš (MŽP) podotkl, že projekt měl v minulosti cíl lépe investovat 1 % veřejných peněz. Platí to dodnes, nebo bylo od tohoto záměru upuštěno? Jakým způsobem bude vydefinován zmíněný jasný hodnotový rámec?

L. Frühauf (České priority) reagoval, že myšlenku 1 % upustili. Projekt se zaměřuje i na regulatorní věci. Hodnotové ukotvení je z velké části obsaženo v již rozpracované metodologii (CBA).

O. Hampel (MZe) se dotázal, nakolik je metodologicky u CBA ošetřeno a zohledněno, že nákladem může dojít i ke kvalitativní změně? Změna procesu může znamenat, že věci děláme kvalitativně jinak. V rovině dopadů do státního rozpočtu není navíc mnohdy zohledňován, že např. vyšší důchody znamenají peníze seniorům, které se pak ale vrací zpět do ekonomiky a má to na rozpočet zpětný dopad (je zde nějaký multiplikační efekt). Je i toto ošetřeno?

M. Havrda (České priority) poukázal na globální odklon od rozhodování na faktech. Zlepšení evidence-based přístupu v ČR je relativně malé. CBA je pouze podklad pro rozhodování. Řada věcí a analýz je navíc známá ze zahraničí. Z hlediska kvalitativní změny není na místě se toho v ČR „obávat“. Nejsme totiž inovátorem v oblasti veřejných politik.

M. Hájek (ČZU) dodal, že univerzity podporují evidence-based přístup, ale záleží na přístupu těch, kteří mají rozhodovací pravomoc. CBA je dnes již velmi sofistikovaná metoda.

Bod 5) Informace o činnosti PS pro spolupráci analytických útvarů

S. Volčík (ÚV) stručně informoval o činnosti PS pro spolupráci analytických útvarů (PSSAÚ). Poslední jednání skupiny proběhlo 22. března. Proběhlo dotazníkové šetření mezi členy PS a dalšími relevantními subjekty (31 odpovědí). Do dalších jednání PS bylo stanoveno několik úkolů. Předně otevření debaty s ČSÚ o koncepčních problémech při získávání dat poskytovaných ČSÚ. Dále jde o rozvoj vzdělávání analytiků ve státní správě. Diskutováno bylo také vytvoření nějaké on-line platformy, v rámci které by mohli analytici z různých rezortů komunikovat. PSSAÚ se rovněž zabýval otázkou definování šife IT nástrojů pro analytiky ve státní správě.

V. Brázová (MMR) doplnila, že v rámci diskusí padlo, že by bylo namísto spolupráci propojit i se strategickými útvarů, které řeší v zásadě obdobné a související problémy (přenos informací, využívání dat atd.).

Bod 6) Zhodnocení 15 let členství ČR v EU (prezentace)

V. Klusák (ÚV) vzhledem k delšímu projednávání předchozích bodů vyzval účastníky výboru k orientačnímu hlasování, zda prezentaci *Zhodnocení 15 let členství v EU* projednat na tomto výboru, nebo až v rámci dalšího. Většina účastníků byla pro prezentaci na dnešním jednání.

S. Volčík (ÚV) představil prezentaci, která je souhrnem dat a informací o tom, jak nám EU za posledních 15 let prospěla. Prezentace má tři kapitoly: ČR jako součást EU (EU jako mírový projekt, mobilita Čechů díky EU, Erasmus+, Češi v institucích EU), ekonomická prosperita (pozitivní vliv na hospodářský růst, zahraniční obchod), podpora regionů (police ČR k rozpočtu EU).

A. Chmelař (MZV) v reakci na dotaz, v čem spočívá kontrafaktuální analýza, doplnil, že tento model je již z roku 2014 a je založen na zvýšení potenciálu růstu po vstupu do EU a zprůměrování potenciálů pro jednotlivé země a odečtení od reality.

M. Pělucha (VŠE) uvedl, že vítá tyto prezentace, ale podotkl, že by v prezentaci měly být i informace, co ČR dává EU. Jinak to totiž působí tak, že vztah je jednostranný a ČR se pouze „veze“.

S. Volčík (ÚV) vyjádřil s touto poznámkou souhlas a zároveň zmínil, že prezentace je takto koncipována proto, že uvedené informace prakticky nikde nezaznívají. Existují samozřejmě i analýzy popisující negativní jevy (např. odliv zisků).

V. Brázová (MMR) podotkla, že pokud by zazněly i zmínky o negativech, dodalo by to celé prezentaci na kredibilitě, a pozitivní vyznění by se přitom nevytratilo. Zároveň se dotázala, jakým způsobem je promyšlena komunikační strategie směrem k veřejnosti.

J. Simonová (UNFPA) vyjádřila souhlas s oběma předřečníky a doplnila, že bychom neměli členství v EU stavět pouze z hlediska přijímání evropských peněz, ale na prosazování zájmů ČR. Brzy ČR přestane být čistým příjemcem peněz a měli bychom mít ambici ovlivňovat EU politiky.

T. Kostelecký (SOÚ AV ČR) zmínil, že v rámci SOÚ pracuje Centrum pro výzkum veřejného mínění, které sleduje dlouhodobé trendy, které jsou často velmi stabilní. Výjimkou je postoj veřejnosti k EU, který se dramaticky zhoršil.

J. Žůrek (CBCSD) podotkl, že dotace a odliv dividend by neměly být srovnávány. Jde o zcela nesouvisející věci.

J. Simonová (UNFPA) v této souvislosti doplnila, že ČR by se měla aktivněji účastnit debaty o boji s daňovými ráji.

S. Volčák (ÚV) vyjádřil souhlas s předřečníky a dodal, že srovnávání dotací a odlivu dividend je demagogie, která podporuje negativní vnímání EU u české veřejnosti.

Body 7) Různé a 8) Závěr

J. Mareš (MŽP) v souvislosti se svolaným zasedáním RVUR upozornil, že došlo k posunu data jednání na 3. června (na některé rezorty tato informace e-mailem nedošla).

R. Haken (Zel. kruh) podotkl, že na dnešním jednání tematicky chybělo dobré vládnutí a dotázal se a zda je možné se v rámci této platformy k této problematice vyjadřovat.

A. Chmelař (MZV) zmínil, že dnešní jednání je jedno z mnoha a problematika dobrého vládnutí rozhodně není opomíjena. Dále avizoval, že termín příštího jednání výboru bude opět vybrán hlasováním členek/členů výboru prostřednictvím Doodle. Na závěr poděkoval přítomným za účast, ocenil jejich zapojení do diskuze a jednání výboru ukončil.